

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Halina Kuryło (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania I. [...] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
z udziałem zainteresowanego M. J.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 stycznia 2022 r.,
zażalenia odwołującej się spółki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 maja 2021 r., sygn. akt III AUz [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z 19 maja 2021 r. w pkt 1 sprawdził wartość przedmiotu zaskarżenia i ustalił ją na kwotę 83,00 zł, a pkt 2 odrzucił skargę kasacyjną płatnika składek I. (...) sp. z o.o. z siedzibą w G. wniesioną od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z 5 listopada 2020 r. oddalającego zażalenie spółki na postanowienie Sądu Okręgowego w G. z 29 maja 2020 r. o odrzuceniu odwołania płatnika składek od decyzji organu rentowego z 19 sierpnia 2019 r. określającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za M. J. w okresach wskazanych w decyzji.

W uzasadnieniu Sąd odwoławczy wskazał, że na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. sprawdził i ustalił z urzędu wartość przedmiotu zaskarżenia określoną przez Spółkę na kwotę 388.798 zł. Kwota ta została wyliczona przez płatnika jako łączna suma wartości przedmiotu zaskarżenia w kilkudziesięciu sprawach, w których Spółka się odwołała, a następnie wniosła zażalenia na orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Tymczasem w niniejszej sprawie wartość przedmiotu sporu i w konsekwencji wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 83 zł. Jest ona wyliczona jako różnica między kwotą składek na ubezpieczenie społeczne za zainteresowanego w niniejszym postępowaniu M.J. obliczonych od podstaw wymiaru składek ustalonych przez organ rentowy, a kwotą składek obliczonych od podstaw wymiaru składek wskazanych przez Spółkę za grudzień 2013 r. i listopad 2014 r.

Z tej przyczyny, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c., uznał skargę kasacyjną płatnika składek za niedopuszczalną i z tej przyczyny podlegającą odrzuceniu.

W zażaleniu na powyższe postanowienie płatnik składek podniósł zarzut naruszenia: 1) art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c. oraz 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz art. 174 § 2 k.p.c., przez nieuwzględnienie zgłoszonego w zażaleniu zarzutu nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym w G. i procedowanie sprawy z udziałem spółki I. (...) sp. z o.o. oraz bez udziału płatnika po dniu 2 stycznia 2020 r., co w konsekwencji doprowadziło do nieważności postępowania przez Sąd pierwszej instancji; 2) art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, podczas gdy sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, a nadto wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie przekracza kwotę 10.000,00 zł.

Wskazując na powyższe naruszenia przepisów, żalący się wnioskował o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia o oddaleniu zażalenia i postanowienia o odrzuceniu odwołania, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania; ewentualnie wnioskował o uchylenie

zaskarżonego postanowienia, a nadto o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych – niższa niż dziesięć tysięcy złotych, jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że poza wymienionymi kategoriami spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych (o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego), w każdej innej sprawie o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

Sąd drugiej instancji, przyjął, że w niniejszej sprawie toczącej się z odwołania płatnika składek od zaskarżonej decyzji (w odniesieniu do jednego zainteresowanego) sporne nie było podleganie ubezpieczeniom społecznym, lecz jedynie wysokość należnych składek z tytułu umów cywilnoprawnych, które to składki winny być opłacone przez pracodawcę.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w sprawach tego rodzaju przedmiot sporu, a w konsekwencji przedmiot zaskarżenia, wynika z przyjętej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych konstrukcji uznania osoby wykonującej pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz własnego pracodawcy za jego pracownika.

W powołanym przepisie pojęcie pracownika jest rozszerzone na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy. Także w zakresie tej sfery aktywności osoba taka jest uznawana - na potrzeby ubezpieczeń społecznych - za pracownika tego właśnie pracodawcy, w związku z czym płatnikiem składek z tego tytułu jest

pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej uwzględnia się jedynie w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tego pracownika - art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727; z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117; z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z dnia 18 marca 2014 r., II UK 449/13, LEX 1451362; z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, LEX nr 1458679; z dnia 23 maja 2014 r., II UK 445/13, LEX nr 1475168; z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 447/13, LEX nr 1480061; z dnia 27 kwietnia 2017 r., I UK 182/16, LEX nr 2279009; z dnia 16 maja 2018 r., III UK 182/17, LEX nr 2555732).

Oznacza to, że pracownik wykonujący pracę na rzecz swojego pracodawcy na podstawie umów cywilnych zawartych z osobą trzecią podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik (art. 8 ust. 2a ustawy systemowej) i na tym wyczerpuje się podleganie przez niego ubezpieczeniom społecznym. Ugruntowany jest zatem pogląd, że sprawa o opłacenie przez pracodawcę składki w wysokości wynikającej z przychodu uzyskanego przez pracownika na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenia (lub innej umowy o świadczenie usług) wykonywanej na rzecz tego pracodawcy, dotyczy składki, gdyż przedmiotem postępowania w takiej sprawie jest jedynie ustalenie właściwej kwoty jej podstawy wymiaru (por. także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, LEX nr 1713022; z dnia 19 sierpnia 2015 r., II UZ 14/15, LEX nr 2051058; z dnia 15 marca 2016 r., II UZ 57/15, LEX nr 2290408 oraz z dnia 20 kwietnia 2016 r., II UZ 1/16, LEX nr 2054096).

W takiej sprawie, dotyczącej poboru składki z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, zatem sprawie o prawa majątkowe, dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 października 2002 r., II UZ 94/02, OSNP 2004 nr 6, poz. 107; z dnia 12 stycznia 2016 r., II UZ 37/15, niepublikowane; z dnia 16 kwietnia 2015 r., I UK 470/14, LEX nr 1751284; z dnia 20 września 2017 r., I UK 342/16 niepublikowane i z dnia 2 października 2018 r., I UZ 32/18, niepublikowane).

Orzecznictwo Sądu Najwyższego w zakresie wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest zgodne i utrwalone, co dotyczy też dopuszczalności skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, właśnie z uwagi na decydującą podstawę wymiaru składek, a nie odrębny tytuł ubezpieczenia. Znajduje ono potwierdzenie w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., III UZP 9/17. W uzasadnieniu uchwały podsumowano szereg orzeczeń uzasadniających tezę, że w sprawach dotyczących "przypisania pracodawcy podwyższonej składki" w wyniku zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej decyzja taka jest decyzją wymiarową i w związku z tym skarga kasacyjna w takiej sprawie jest dopuszczalna w razie przekroczenia granicy wartości przedmiotu zaskarżenia określonej w art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Nie istnieje zatem odrębny tytuł ubezpieczenia na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który mógłby stanowić przedmiot sporu przed sądem ubezpieczeń społecznych.

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w (...) ustalił, że różnica w wysokości składek uiszczonych przez płatnika składek a składek, jakie winien on opłacić za zainteresowanego również z tytułu umów cywilnoprawnych, wynosił 83 zł. Tak wyliczona kwota stanowi wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej. Wypada dodać, że w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II UZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 168) stwierdzono, iż w razie objęcia jednym wyrokiem wielu decyzji ustalających płatnikowi składek (pracodawcy) i wskazanym w tych decyzjach pracownikom podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną oznacza się odrębnie względem każdego ubezpieczonego pracownika (at. 19 § 2 w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c.).

W związku tym, że wskazana w skardze kasacyjnej płatnika składek wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od określonej w art. 398² § 1 k.p.c., skarga podlegała odrzuceniu przez Sąd drugiej instancji jako niedopuszczalna (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Wobec niedopuszczalności skargi kasacyjnej bezprzedmiotowy jest podnoszony przez żalącego się zarzut nieważności postępowania przez Sądem Okręgowym.

Nie podzielając zarzutów i wniosków żalącego się, Sąd Najwyższy z mocy art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ orzekł jak w sentencji.